

УДК 355.27

А.Н. Лінніченко

*Полтавський інститут бізнесу**Міжнародного науково-технічного університету ім. академіка Ю. Бугая*

**СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ ПІБ МНТУ
(ВИМОГИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ)**

У статті презентується методика спеціальної психофізичної підготовки студентів факультету безпеки бізнесу. Розглянута методика психофізичної підготовки проходить апробацію на факультеті безпеки бізнесу Полтавського інституту бізнесу Міжнародного науково-технічного університету ім. академіка Ю. Бугая.

методика спеціальної психофізичної підготовки студентів

Вступ

На сьогоднішній день досить актуальною є проблема формування психологічної готовності випускників факультетів ВУЗів України і, в першу чергу, факультетів, які готують фахівців з безпеки підприємницької діяльності (бізнесу), БЖД та інш., до професійної діяльності, оскільки потрібно не лише володіти певними знаннями, а й уміти їх застосовувати на практиці, бути морально і психологічно готовим до праці за умов, які супроводжують певний вид професійної діяльності [1 – 12]. Більш того, особливості ринкових відносин створюють умови, які вимагають уміння виживати у конкурентній боротьбі.

Презентуєма у цій статті методика спеціальної психофізичної підготовки студентів факультету безпеки бізнесу ПІБ МНТУ є авторською розробкою колективу факультету на чолі з деканом факультету, доцентом МНТУ Лінніченко А.Н. і, вже чотири роки поспіль, проходить апробацію на факультеті безпеки бізнесу Полтавського інституту бізнесу Міжнародного науково-технічного університету ім. ак. Ю. Бугая.

Але, перш за все, необхідно дати визначення поняттю професійно-психологічної підготовки.

Основна частина

Професійно-психологічна підготовка – це особливий вид професійної підготовки спеціалістів, який відповідає сутності його діяльності, вимогам оновлення нашого суспільства і досягненням науки.

Мета професійно-психологічної підготовки – практична підготовка спеціалістів до подолання психологічних труднощів професійної діяльності, формування у них професійно-психологічної готовності і забезпечення успішного вирішення ними професійних задач [10].

Таким чином, у кожному спеціалісті необхідно розвинути професійно-психологічні якості, професійно-психологічні уміння, професійно-психоло-

гічну стійкість, психологічну орієнтованість особистості працівника (аналіз і врахування психологічних аспектів діяльності), необхідні для роду його занять. Вище перераховані компоненти є основними складовими професійно-психологічної підготовки.

Методологія професійно-психологічної підготовки є такою ж, як і методологія загальнопсихологічна, тобто, використовуються методи об'єктивності (система наукових знань будується відповідно до реальності), детермінізму (відображається об'єктивність існуючих у світі причинно-наслідкових зв'язків), взаємозв'язку і взаємодії (всі досліджувані явища так чи інакше пов'язані між собою), системності, розвитку, взаємозв'язку психіки і діяльності (діяльність в даному випадку розглядається як продукт психології людини), але з урахуванням специфіки Професійної орієнтації.

Що ж до методики, то основною є психологічне моделювання задач, умов і труднощів професійної діяльності спеціаліста: наближення зовнішніх умов занять до реальних умов професійної діяльності та наближення внутрішніх умов (психологічних станів, переживань тощо). Варто зазначити, що основним видом занять є тренінги.

Важливо, що професійно-психологічні якості і уміння необхідно починати формувати ще у студентів навчальних закладів, з тим, щоб після їх закінчення вони змогли працювати за фахом за скороченим терміном спеціальної адаптації. Таку своєрідну адаптацію студенти повинні проходити за спеціальною програмою ще під час навчання.

Професійно-психологічна підготовка є системою, яка складається із ряду підсистем. Відповідно вона здійснюється у кілька етапів (з першого по п'ятий курси), які розглянуті нижче.

Перший курс: необхідно адаптувати студентів до навчання у вищому навчальному закладі шляхом введення спеціального учбово-тренінгового курсу.

Другий-третій курси: потрібно формувати і розвивати професійно значимі якості спеціаліста, диференційовані від спеціальності і відповідно до розробленої професіограми, згідно вимог Освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) і програми (ОПП).

Психологічні якості, які необхідні для майбутньої професійної діяльності менеджерів з безпеки підприємницької діяльності.

До них належать:

- домінантність – уміння впливати на підлеглих;
- впевненість у собі;
- емоційна врівноваженість і стійкість до стресів (тобто уміння керівника контролювати свої емоційні прояви, саморегулювати емоційний стан, здійснювати самоуправління і оптимальну емоційну розрядку);
- креативність, здатність до творчого вирішення задач, високий практичний інтелект;
- прагнення до досягнень і винахідливість, готовність брати на себе відповідальність у вирішенні проблем;
- відповідальність і надійність у виконанні завдань, чесність, вірність обіцянкам і гарантіям;
- незалежність, самостійність у прийнятті рішень;
- гнучкість поведінки за зміни обставин;
- уміння спілкуватися, взаємодіяти з людьми;
- бесіди з керівниками комерційних фірм різних країн світу з надання послуг у сфері безпеки бізнесу зало, що основними факторами їх успіху були такі: інтерес та бажання займатися професійною діяльністю; уміння співпрацювати з людьми, спілкуватися, переконувати, впливати на людей; гнучкість, нестандартність, оригінальність мислення оптимальне співвідношення ризикованості та відповідальності у характері; уміння передбачувати розвиток подій у майбутньому наслідки подій, інтуїція; висока професійна компетентність і спеціальна управлінська підготовка.

Більшість із вищевказаних якостей, які необхідні для успішної діяльності менеджера, є психологічними якостями. Отже, ще раз переконуємося у тому, що професійно - психологічна підготовка повинна бути важливою складовою навчального курсу з підготовки майбутніх керівників недержавних служб безпеки (НСБ).

Четвертий курс: формування готовності до самостійного здійснення професійної діяльності у якості спеціаліста. Тобто, у студентів вже фактично сформована готовність до роботи на практиці.

П'ятий курс: вирішальний етап у системі професійно-психологічної підготовки студентів, який включає в себе формування психологічної стійкості до роботи в емоційно-складних умовах при дії негативних факторів, уміння долати труднощі. На п'ятому курсі важливим є також вивчення особистої психофізичної та біоенергоінформаційної безпеки спеціалістів.

Але знання об'єктивних законів життя не є достатнім для фахівця в галузі безпеки підприємницької діяльності (особливо якщо враховувати специфіку „вітчизняного бізнесу”), потрібне ще й інтуїтивне відчуття. Тобто, потрібно уміти передбачати наслідки різноманітних подій і ситуацій (особливо якщо вони пов'язані із безпекою самої людини або близьких для неї людей), знати психологічні закономірності, що керують поведінкою людей, механізми стосунків між людьми.

Розглянутий вище курс професійно-психологічної підготовки розглядає найважливіші моменти, які мають пройти студенти для того, щоб бути психологічно готовими до професійної діяльності в реальних умовах. Професійно-психологічну підготовку потрібно реалізовувати під керівництвом досвідчених психологів-практиків, які реалізовуватимуть цю спеціально розроблену професійно-психологічну програму.

Спеціалісти виділяють три види професійно-психологічної підготовки:

1. Власне професійно-психологічна підготовка – науково організований і ефективний процес формування, підвищення і підтримання високого рівня психологічної готовності спеціалістів до рішення професійних задач;

2. Спеціально-психологічна підготовка – підготовка, зміст якої обумовлений специфічними, професійними і психологічними особливостями здійснення певних професійних дій;

3. Цільова психологічна підготовка – здійснюється безпосередньо самим спеціалістом з метою мобілізації всіх своїх якостей і здібностей для рішення конкретної професійної задачі.

Хочу навести приклад цільової психологічної підготовки. Керівник відділу внутрішньої безпеки охоронної фірми отримав інформацію про незадовільну роботу начальника охорони одного з об'єктів. Він викликає цього працівника, щоб повідомити йому про невиконання ним певних своїх обов'язків. Керівник повинен психологічно підготувати, продумати, що і яким чином він скаже, якої лінії поведінки буде притримуватись. Тобто, він проводить своєрідну цільову психологічну підготовку. Отже, цільова психологічна підготовка відіграє значну роль у професійній діяльності.

Якщо ж розглянути питання, на яких етапах навчального процесу доцільно ввести кожен із видів професійно-психологічної підготовки, то, власне, професійно-психологічна підготовка повинна викладатись на першому – третьому курсах, а спеціально-психологічна – на четвертому – п'ятому курсах, коли студенти вже остаточно визначилися із вибором спеціальності і вже частково знайомі із реальними умовами роботи за обраним профілем (пройшли практичний курс). Цільова психологічна підготовка є результатом двох вищевказаних і засвоюється кожним самостійно у процесі професійної діяльності.

Висновок

Отже, можна зробити висновок, що професійно-психологічна підготовка – важлива складова навчального процесу, яка є системою заходів, що реалізуються поетапно, протягом певного періоду і кінцевим результатом яких є професійно-психологічна готовність до професійної діяльності.

Список літератури

1. Закон України "Про фізичну культуру і спорт".
2. Линниченко А.Н. Эмоционально-волевая саморегуляция: Практическое пособие с методич. рекомендациями. – П.: ПИБ МНТУ, 2005. – 12 с.
3. Крис Макнаб. Психологическая подготовка подразделений спецназа. – М.: Фаир-пресс, 2002. – 377 с.
4. Брегг П.С. Нервная сила. – М.: АПП ЦИТП, 1991. – 91 с.
5. Телохранитель – критерии пригодности и тренинг / Под общ. ред. А.Е. Тараса. – Минск: Харвест., 1998. – 317 с.
6. Барри Дэвис. Энциклопедия выживания и спасения. – М.: Вече, 1997. – 447 с.
7. Олейник Н.А. Теоретические и методические основы управления физической культурой и спортом в Украине: Автореф. дис... канд. наук. – К., 2000. – 20 с.
8. Олійник МО., Скрипник А.П. Правові основи організації та управління фізичною культурою, спортом і туризмом в Україні: Навч. посібник–Х.: ХадДФК, 2000.–292 с.
9. Теория спорта / Под ред. В.Н. Платонова. – К.: Вища шк., 1987. – 424 с.
10. Тер-Ованесян А.А. Педагогические основы физического воспитания – М.: Физкультура и спорт, 1978–206 с.
11. Мулін М.В. Оптимізація процесу фізичного самовиховання студентів. – Х., 2002. – 230 с.
12. Волков Л.В. Теория и методика детского и юношеского спорта. – К.: Олімпійська література, 2002. – 293 с.

Надійшла до редколегії 00.00.2007

Рецензент: канд. техн. наук, доцент А.А. Лаврут, Полтавський військовий інститут зв'язку, Полтава.